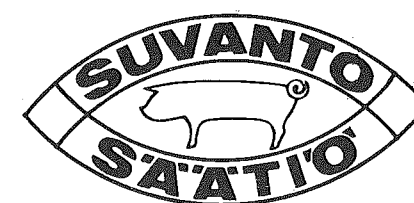

SUVANNON SEUTU

SUVANNON
YMPÄRISTÖN
KOTISEUTU-
LEHTI • Julkaisija

N:o 7 1993

MARRASKUU

Äiti-Karjala patsas on paljastettu Lappeenrannassa.

TOIMITUKSEN TUOLI

Tervehdys taas suvannon seutulaisille. Pitäisiköhän toivottaa hyvää loppusyksyä vai talven alkua?

Käsissänne on pitäjälehdessä vuoden toiseksi viimeinen numero. Kun tämä on luettu, toivottavasti ajatukset jaksavat juosta jo joulun; jouluisia kirjoituksia odotellaan toimitukseen. Kirjoitusten ja kaiken muunkin aineiston on ehdottomasti oltava perillä viimeistään 24. marraskuuta, että loppuvuoden kiireiden koittaessa lehti myös saadaan perille ennen jouluaattoja.

Tänä vuonna Suvannon Seutu julkaisee myös jouluterveisiä: sivuja jaetaan lokeroihin, minne voi lunastaa paikan omalle tervehdykselleen

— olisiko aika muistaa lapsuustyöstä, kaukaista sukulaista tai tuttavaa? Tervehdys maksaa kolmekymmentä markkaa, ja maksun toivotaan seuraavan kuussa mukana. Mikäli terveiset laskutetaan toimituksesta käsin, joudutaan perimään 50 markan maksu.

Suvannon Seutu jatkaa ensi vuonna ilmestymistään totuttuun tapaan, kahdeksan kertaa vuodessa. Pitäkäähän mielessä: pitäjälehti on myös hyvä joululahja. — MRT

Muistattehan EDULLISET ILMOITUKSET

Suvannon Seudussa,

**1 markka /
palstamillimetri**

- **Kuolinilmoitukset**
- **Kokoukset**
- **Matkat ym.**

Soitto iltaisin toimitukseen
☎ 931-748 448

Kirjeitse os.
**Rautasemantie 375
37550 Moisio**

**TILAA SINÄKIN OMA
SUVANNON SEUTU**

Porsasperinne jatkuu Sakkolassa

Terveiseni lukijoille Sakkolasta. Ajellessani syntymä ja kotiseudulla-

ni lauantaina, lokakuun 16. päivä, pysähdyin näkymään, josta ei ohi

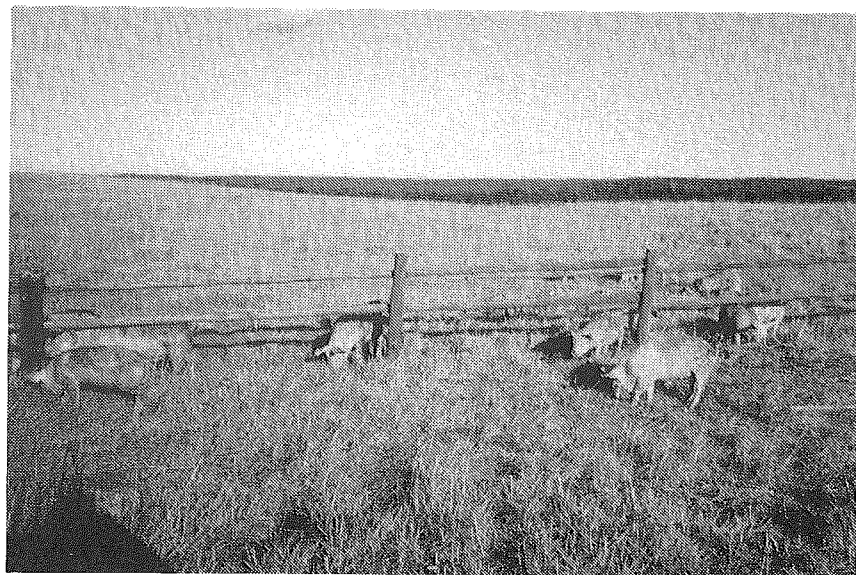
voinut ajaa.

Kunnalliskodin tienhaaraa vastapäätä, komealla peltovainiolla oli lauma "tallikoita" (nuoria sikoja) tönkimässä pellolla vapaasti.

Sakkolan porsasperinne tuntuu jatkuvan siis nykyisinkin.

Kirkon paikalle heinäkuussa juhlavasti pystytetty muistokivi oli paikoillaan ehjänä ja siistinä. Seisoessani kotikirkkoni raunioilla kauniissa syyssäässä tuli mieleeni paimenpojan sunnuntain laulun sanat — Mun kirkon katto on korkeella, vain yks on ystävä seuranain —. Jumalan varassa on hyvä vaeltaa — niin Suomesakin.

Samppa Viskari

— Kotikonnuilta tienoilta terveiset tämä kuvani kertokoon —.

Jouluterveiset Suvannon Seudun välityksellä

Suvannon Seudun joulunumero ilmestyy joulunaluspäivinä. Sivuille varataan tilaa joulutervehdyksille, joita voi laittaa vaikkapa lapsuustyöväille, sukulaisille, tuttaville.

Jouluterveiset toivotaan kirjoitettavaksi **muutamalla sanalla** — ja mahdollisimman **selkeällä käsialalla**, että virheiltä välttytään. Mukaan myös **nimi- ja osoitetieto** terveisten lähettäjältä.

Tervehdyksen hinta on 30 markkaa, mikäli **maksu seuraa kuussa** mukana. Jos terveiset pitää laskuttaa, perimme 50 markkaa. Terveisten pitää olla toimituksessa **viimeistään 24. marraskuuta**.

Neljä polvea

Vasemmalla Oskari ja Raili Kuuppo, Oskari lähtöisin Sakkolan Keljasta, heidän poikansa Kari Vesilahdelta ja hänen tyttärensä Katja Valkeakoskelta syliissään tytär Kaisa Josefina kastepäivänä.

SUVANNON SEUTU

Suvannon ympäristön
kotiseutulehti,
ilmestyy 1992 8 kertaa vuodessa

Pakkelitta paras

Sota-aikana Tuomaan Matti (Viiksanlahti) vakkoitti vaimoan: — Ida, Ida, ei meillä pullia paklata!

Sokeri oli varmaankin vähissä eikä sitä saanut tuhlat pullien kiilloittamiseen voitelussa.

Hanna Kitunen

Karjalan sankarivainajien muistomerkillä Lappeenrannassa

Karjalaan jääneiden sankarivainajien muistomerkki graniittimuurein paljastettiin Lappeenrannassa sunnuntaina 19. 9. 93 keskipäivällä. Kainis, joskin koleahko sää suosi tilaisuutta.

Muistomerkki on aivan kaupungin keskustan sankarihautojen läheisyydessä sijaitsevalla muistomerkkialueella. Tämä kuvanveistäjä Kauko Räsänen tekemä neljän metrin korkuinen Äiti Karjala -patsas on näyttävä ja aiheeltaan puhutteleva. Patsasta ympäröi kolmella sivulla 70 metrin mittainen hyvin puoleensa vetävä graniittimuuri, johon on kaiverrettu Karjalaan jääneen noin 5000 sotilaan nimet. Sankarivainajien nimet ovat kotipitäjittäin aakkosjärjestyksessä. Muuriin on jätetty tyhjää tilaa mahdollista myöhempää tarvetta varten.

Muistomerkkin paljastusjuhlaan liittyvässä Lappeen kirkossa pidetyssä jumalanpalveluksessa saarnasi piispa Erkki Kansanaho. Jumalanpalvelusta voitiin seurata myös kaupungintalon Lappeenranta-salissa videon välityksellä. Jumalanpalveluksen jälkeen juhlayleisö siirtyi seura-

maan muistomerkkin paljastusta Suomen lipun liehuessa vienossa tuulesa juhlapaikalla. Juhlaohjelma oli hyvin arvokas.

Muistomerkkivaltuuskunnan puheenjohtaja Raimo Ilaskivi piti muistomerkkin paljastus- ja luovutuspuheen. Valtiovallan tervehdyksen esitti puolustusministeri Elisabet Rehn. Sankarihauta-alueella oli tuhansittain juhlayleisöä. — Saimme olla mukana tässä mieleenpainuvassa Karjalan sankarivainajien muistomerkkin paljastustilaisuudessa.

Juhlan jälkeen saimme nauttia Rakuunamäellä kenttälounaan varuskunnan ruokalassa ja kahvit sotilaskodissa. Ruokailun ja kahvin jälkeen palasimme juhlapaikalle, jossa tutkimme vielä Äiti Karjala -patsasta ja nimimuuria ja erityisesti mitä muurin seinämään oli kaiverrettu. Osumme vihdoinkin kohtaan, jossa luki Sakkola. Pitäjämme nimen alapuolelle muuriin oli kaiverrettu Karjalaan jääneiden pitäjämme sankarivainajien nimet. Kävimme nimiä läpi ja saimme nähdä läheisen, sukulaisen tahi tutun nimen kivimuurilla. — Tun-

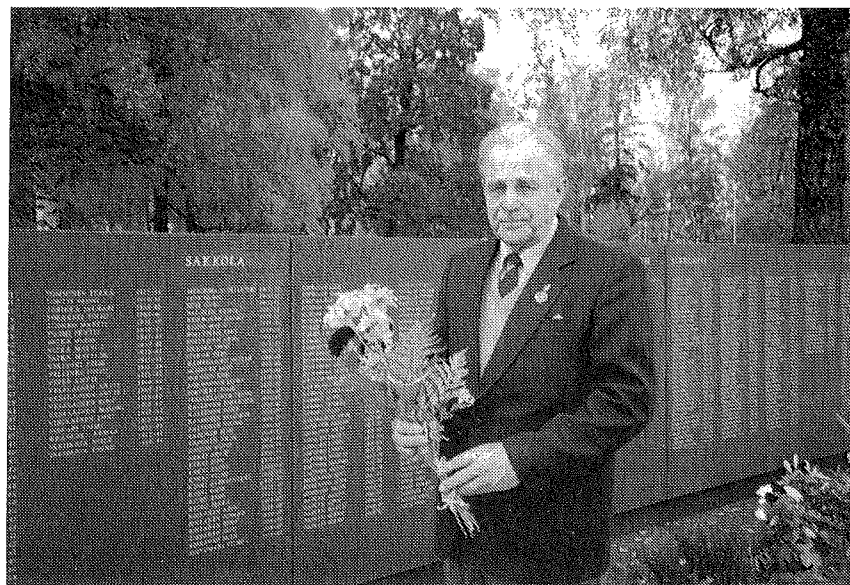

Graniittimuurin äärellä Väinö Eräranta ja Tapio Kuuppo.

simme syvää kiitollisuutta näkemästämme ja kokemastamme.

Käykää Lappeenrannassa Äiti Karjala -patsaalla ja sankarivainajiemme kunniamuurilla, kun käytte Karjalassa.

**Väinö Eräranta
Tapio Kuuppo**

Sakkola-Seuran kukkatervehdyksen Sakkolan sankarivainajien muistotaulun juurelle laski seuran isäntä Urho Kallonen. Muistolaatassa ovat myöskin Urho Kallosen eno Armas Leppänen sekä setä Salomon Kallonen. Rauha heidän muistolleen.

Tunnelmia Äiti-Karjalan ääreltä

Mietteitä Karjalaan jääneiden sankarivainajien muistomerkkin paljastustilaisuudessa Lappeenrannassa 19. 9. 93.

Lappeenrantalaiset osaavat järjestää suuren juhlan, jossa palvelu sujuu luistavasti. Jo asemalla oli linja-auto vastassa tarjoten ilmaisen kyydin vajaan kilometrin päässä olevalle juhlapaikalle. Matkalla kuljettaja ilmoitti, että he tulevat viemään meidät lounaalle Rakuunamäelle juhlan jälkeen. Kirkko oli ääriään myöten täynnä ja varusmiespojat, joita oli n. 50 metrin välein auttamassa kompastelevia ohjasivat meidät vie-
reiselle kaupungintalolle, jossa he auttoivat takit päältä ja ohjasivat istumaan Lappeenrantasaliin, jonka 1000 paikkaa täyttyivät välittömästi. Suurelle taululle heijastettiin videon välityksellä jumalanpalvelus, kynttilät paloivat pöydällä ja tunnelma oli lähes sama kuin olisi istunut kirkossa. Piispa Kansanaho saarnasi. Hän vertasi Karjalan heimon ja karjalaisen sankarivainajan äidin ja isän antia maan itsenäisyydelle lesken rovon antiin: annettiin kaikki, mitä oli, maan ja kodin lisäksi oman pojan ja monessa tapauksessa omien poikien henkikin. Hän kertoi, että muistomuriin on kaiverrettu 4881 nimeä. Lappeenrannan sankarihauta on jo ennestään suuri. Sinne on siunattu 1510 sankarivainajaa, joista 500 talvisodan ja 300 jatkosodan jälkeen kentälle jääneinä, joten oli luonnollista, että Lappeenranta sai tämän muistomerkkipaikan.

Itse pääjuhlassa puhui Raimo Ilaskivi paljastaen muistomerkkin. Hän piti monien mielestä varsin hyvän puheen kysyen mm. ”saavatko Kannel-Säätiön ja Karjalan sankarivainajat vielä joskus levätä suomalaisessa mullassa?” Hän sanoi toivovansa, että 19. 9. otettaisiin yleiseksi liputuspäiväksi Karjalaan jääneiden sankarivainajien koko Karjalan ja aseiden vaikenemisen muistopäiväksi. Tosin minulta oli vähällä ote herpaantua,

kun puheensa aluksi kertoi, miten suomalainen äiti lähettäessään poikaansa rintamalle, antoi tälle Suomen lipun ja sanoi: ”Palaa lipun kanssa tai lipun alla, mutta älä palaa ilman lippua”. Minulle tuli väistämättä mieleen antiikin Kreikan spartalaisäiti, joka sanoi täsmälleen näin lähettäessään poikaansa taisteluun ja antaessaan hänelle miekan.

Elisabeth Rehn piti erittäin lämpimän puheen kohdistuen sen sankarivainajien omaisille. Kun muut juhlapuhujat olivat aloittaneet: ”Arvoisat ministerit ja kenraalit, hyvä juhlayleisö”, aloitti Rehn ”Rakkaat sankarivainajien omaiset”. Hän kertoi valtiovallan arvostavan sankarivainajiaan, josta on osoituksena se, että ensi vuoden budjettiin on varattu määräraha tämän muistomerkkin ylläpitämiseksi ja kulujen peittämiseksi.

Presidentti Koivisto oli lähettänyt myös juhlaan oman tervehdyksensä, jossa hän sivusi muistomerkissäkin olevia sanoja: ”Säilyköön heidän muistonsa ikuisesti”.

Musiikkiohjelma oli erittäin arvokas mieskuorolauluineen ja sotilassoittokuntineen; esitettiin Sibeliuksen Finlandia, Jääkärien marssi, Karjalan jääkärien marssi, Dybenin Narvan marssi, Kuusiston Suomalainen rukous, Klemetin Oi Kallis Suomenmaa.

Muistomerkki on yli 5 metriä korkea, kuvanveistäjä Kauko Räsänen veistämä ”Äiti Karjala”; johon kuvanveistäjä on saanut aiheen Kalevalasta Lemminkäisen äidistä tuonelan joella. Se on ristin muotoinen ja siinä äiti Karjala kantaa kaatunutta poikaansa. Muistomuri, joka kahdelta taholta ympäröi muistomerkkiä on yli 70 metriä pitkä ja siihen on pitäjittäin aakkosjärjestyksessä kaiverrettu sankarivainajien nimet. Muistomuurin edusta täyttyi pian kukkalaitteista ja seppeleistä, joita pitäjät ja varsinkin säätiöt, paitsi Suvantosaatiö; olivat toimittaneet

omien pitäjiensä kohdalle.

Minkäänlaista kaaosta ruokapaikalla ei syntynyt, vaikka väkeä oli Karjala-lehden arvion mukaan 5000. Linja-autot kuljettivat väkeä edestakaisin Rakuunamäelle, ja jakelu tapahtui kenttäkeittiön tavoin läpikuljettavista teltoista. Sai ottaa vapaasti munavoilla päällystettyjä karjalanpiirakoita, iso kukkaruukun mallinen kipollinen annettiin tosi lihaisaa hernekeittoa ja jälkiruokaksi oli marjakiisseliä. Varusmiehet ohjasivat kasarmien suuriin saleihin, jossa kaikille riitti tuoleilla istumapaikka pöytien vieressä. Kahvit juotiin sotilaskodissa hyvän juhlapullan kera.

Lounaan jälkeen kiertelin vielä muistomerkkialueella ja ihailin kukkalaitteita ja luin seppel nauhoja. Erityisesti jäi mieleen Kannel-Säätiön seppeli, jossa oli yhtä monta tummanpunaista ruusua kuin heillä oli kaatuneitakin. Se oli henkeäsalpavan kaunis. Lappeenrantalaiset kertoivat olevansa ylpeitä siitä, että heidän kaupunkinsa oli saanut muistomerkkipaikan.

Sankarivainajien omaisille tällä muistomerkillä on suuri arvo. Olen läheltä seurannut, mitä äidille merkitsee jättää oman poikansa ja veljensä hautakin silloisen vihollisen armoille. Kun äidin kuoleman jälkeen kävin läpi hänen tavaroitaan, löysin hänen käsilaukustaan kaksi viimeistä 19-vuotiaana kaatuneen Tuomasveljeni kirjoittamaa kirjettä, joissa hän selvästi aavistaa kaatuvansa, ja kirjoittaa: ”jos meidän perheestä jonkun on uhrauduttava, joudan minä parhaiten”. 42 vuotta kuolemaansa asti, äiti kantoi näitä kirjeitä käsilaukussaan. — Ei ollut mitään muuta, ei poikaa eikä hautaa. Nyt on muistomerkki, johon on kaiverrettu kauniit sanat: ”Ikuisesti kunnioitettu olkoon heidän muistonsa”.

Helsingissä 20. 9. -93.

Maija-Liisa Lamppu

VUOSIA TÄYTTÄ- NEITÄ

70 VUOTTA täytti Arvi P u l a k k a 18. 8. Ruovedellä. Hän on kotoisin Sakkolan Ojaniemestä.

70 VUOTTA täytti Kaarlo H u u s - k a 20. 9. Kangasalla. Entinen kotikylä Röykkylä. Syntymäpäiviä hän vietti perheensä kanssa matkalla.

70 VUOTTA täytti Hilka R i s t i - l ä o.s. Raaska 20. 10. Lempäälässä. Hän on syntynyt Sakkolan Petäjärveltä. Merkkipäivää vietettiin perhepiirissä.

70 VUOTTA täytti 14. 9. 1993 mv. Mikko S u i k k a n e n Punkalaitumella. Hänen kotikylänsä Sakkolassa oli Röykkylä.

80 VUOTTA 13. 11. 93 Viljo N a s - k a l i Turussa. Hänen entinen kotikylänsä Sakkolassa oli Ojaniemi.

75 VUOTTA täytti 7. 10. 93 Linda Y l ö s m ä k i os. Luostarinen, Vammalassa. Entinen kotikylä Sakkolan Ojaniemi.

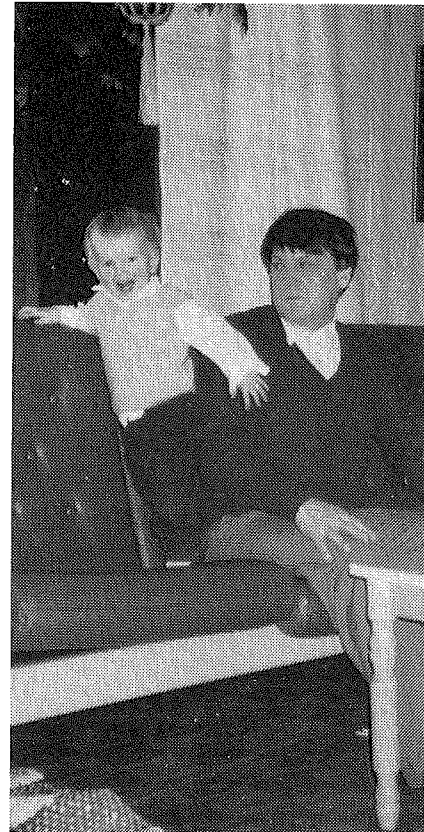
60 VUOTTA täytti 22. 7. 1993 mv. Hannu S a r e t s a l o Punkalaitumella. Hän oli nuorenpaana tunnettu hiihtäjä. Hänen vanhempinsa, Hilja o.s. Karppasen ja Aleksander Siikasen kotikylä oli Valkjärvi.

50 VUOTTA täytti 14. 8. 1993 Lahja Kyllikki N i e m e l ä o.s. Kerminen Punkalaitumella. Vanhempien, Alina o.s. Hynnän ja Toivo Kermisen kotikylä Sakkolassa oli Haparainen.

50 VUOTTA täytti 25. 8. 1993 Leena Inkeri V a r p u l a o.s. Karvonen Punkalaitumella. Vanhemmat, Siiri o.s. Kiiskinen ja Vilhelm Karvonen Riiskasta.

70 VUOTTA täytti 30. 10. 93 Hilka K o s o n e n, o.s. Meskanen (vanhemmat Anna-Leena ja Juho Meskanen) Savonlinnassa. Syntymäkotina oli Sakkolan Pannusaareissa, josta hänen ollessaan 4-vuotias perhe muutti Py-

60 VUOTTA täytti 25. 7. 1993 kirkvesmies Usko K e k k i Punkalaitumella. Vanhempien, Elma o.s. Parikan ja Emil Kekan kotikylä oli Riiska.

hjärven Salitsanrannalle.

30. 10. 1943 Hilka ja Iivari Kososen vihki Pyhäkylän vanhalla kansakoululla avioliittoon rovasti Wiika. Onnea syntymä- ja kultahääpäivän johdosta.

50 VUOTTA täytti 7. 10. 93 Raumalla kehitysjohtaja tekniikanlensisiaatti Ami R a s t a s synt. Sakkolassa. Vanhemmat Juho ja Aino Rastas, kotikylä Riiska. Ami Rastas valmistui ylioppilaaksi Saarijärvellä 1962. Diplomi-insinööriksi teknillisestä korkeakoulusta 1968 ja tekniikan lensisiaatiksi 1972.

Ami Rastas on ydinvoimamies. Hän on ollut teknillisen korkeakoulun reaktorilaboratoriossa käyttöinsinöörinä. Atomienenergian neuvottelukunnan tutkijana ja valtion teknillisen tutkimuskeskuksen reaktorianalyysiryhmän erikoistutkija. Teollisuuden Voiman palvelukseen hän tuli 1972 ja on ollut reaktori-insinöörinä, toimisto- ja osastopäällikkönä ja vuodesta 1991 kehitysjohtajana.

Työ on tuonut jäsenyyksiä kotimaisiin ja kansainvälisiin alan erikoisyhdistyksiin.

Ami Rastaa vaimo Riitta toimii kuvaamataidon opettajana Raumalla. Perhe viettää vapaa-aikansa pääosin kesämökillään Tammisaareissa, jossa Ami Rastalla on hyvät mahdollisuudet mieliharrastukseensa kalastukseen.

TILAA SINÄKIN OMA
SUVANNON SEUTU

60 VUOTTA täytti 12. 10. 93. Aila Anneli Sorri, os. Nuora Äänekoskella. Hän on lähtöisin Sakkolan Kiviniemestä.

Merkkipäivän yhteydessä Aila Sorrilla oli kuvataidenäyttely Äänekoskella, näyttelyn järjestämistä avusti Äänekosken kaupunki stipendin muodossa. Näyttelyssä oli öljyväri- töitä, akvaralleja, grafiikkaa, ikoneja pari veistostakin. Aila Sorri on Äänekosken taiteilijaseuran puheenjohtaja.

Oheiseen valokuvaan Aila Sorri on ikuistettu hänen syksyisellä Ranskanmatkallaan Airi Pelkisen, Klaudia Pelkisen tyttären, luona.

Kyllikki Posion näyttely

Sakkolalaisjuurinen Kyllikki Posio piti taideharrastuksensa kunniaksi ensimmäisen oman näyttelynsä Heinolassa. Kauppiaina toimiva Kyllikki Posio on aikaisemmin ollut mukana yhteisnäyttelyissä. Pääosa töistä on öljyvärimaalauksia ja akvarelleja, mutta kollaasejakin syntyy, samoin akryyli- ja tussitöitä sekä guasseja. Yksi mieluinen aihe ovat kukka-asetelmat. Kuvantekoa taideharrastaja on opiskellut niin kansalaisopistossa kuin avoimessa korkeakoulussa, harrastusintoa syttyi viitisentoista vuotta sitten. Kauppiaan työssäkin taiteellisuutta voi hyödyntää näyteikkunan somistamisessa.

Kyllikki Posio on omaasukaa Tenkanen. Hänen vanhempansa Varpu ja Tuomas Tenkanen ovat Sakkolan Karholasta.

Uusia ylioppilaita

Otto Samuli J u k a r a i n e n pääsi ylioppilaaksi 5. 6. 93 Keravan lukiossa. Vanhemmat Helena o.s. Väyrynen ja Reijo Jukarainen. Isovanhemmat Irma o.s. Seppänen Muolaa, Moiniemi ja edesmennyt Paavo Väyrynen Sakkolan Kiviniemestä.

KUOLLEITA

Helena Kitusen muistolle

Veikko Aapram Pitkänen syntynyt 9. 1. 1927 Sakkolassa, kuoli 18. 8. 1993 Pirkkalassa. Hänen kotikylänsä oli Sakkolan Viiksalahdi.

Heimo Heikkonen syntynyt 14. 12. 1927 Sakkolassa, kuoli 29. 7. 1993 Tampereen yliopistollisessa keskussairaalassa, asui Pirkkalassa. Hänen kotikylänsä oli Sakkolan Viiksalahdi.

Esa Systä, syntynyt 6. 7. 1935 Sakkolassa, kuoli 13. 7. 93 Toijalas-
sa. Vanhemmat Loviisa o.s. Karvanen ja Väinö Systä Sakkolan Ojaniemestä.

Sem Veikko Nuora, syntynyt 8. 3. 1930 Haparaisissa, kuoli 9. 8. 93 Lempäälässä. Sem teki viimeisen kotiseutumatkansa Karjalaan vielä kesäkuussa. Hänet haudattiin Lempäälän kirkkomaahan.

Aino Helena Kunnari, o.s. Koiranen, syntyi 6. 5. 1918 Sakkolan Haparaisissa, josta hän 1930-luvulla muutti Pyhäjärvelle Pattoisiin. Vanhemmat olivat Katri, o.s. Makkara, ja Matti Koiranen. Hän kuoli sydän-
sairauden murtamana 4. 8. 1993 kotonaan Vehkalahden Metsäkylässä. 14. 8. 1993 hänet siunattiin Vehkalahden Myllykylässä Leirikankaan Kappelissa ja omaisten sekä sukulaisten ja ystävien saattamana laskettiin ikuisen lepoon sukhautaan Myllykylän hautausmaalla. Muistamme äitiämme rakkaudella ja kiitollisuudella. —

Lapset perheineen.

”Taas lähtevät pääskyset, kiittää sininen siipi. Huikean ikävän sormi sydäntä riipi. Moni on lähtenyt muuttolintujen myötä lämpimään maahan, missä ei jäätä, ei yötä.”
(Hilja Aaltosen runosta Pois syksyn tuulien alta)

Helena Kitunen, o.s. Valtonen, syntyi Sakkolan Häitermaassa 5. 11. 1904. Pääsi taivaan kotiin aurinkoisena syyslauantaina Lempäälän vanhainkodissa 18. 9. 1993 ehtookellojen aikaan.

Olin äitini luona hänen siirtyessään pois tästä elämästä. Sairauksien ja vaivojen jälkeen kuolema oli helppotus. Se oli myös tyhjyys — täynnä muistoja.

Hoitajat kokoontuivat äidin huoneeseen ja lauloivat ”täällä Pohjantähden alla on nyt kotomaamme, mutta tähtien tuolla puolen toisen kodon saamme.”

Äiti-Helenaan päättyi suvussamme merkittävä ajanjakso: Hän oli 14-lapsisen perheen viimeinen.

Siunauspuheessaan pastori Sampo Kujala toi esille kotoa lähdön Karjalasta, paluun, uuden kodin rakentamisen ja myös sen jättämisen. — Oli lähdettävä kauas vieraisiin oloihin. Mutta kaiken Helena Kitunen jaksoi ottaa iloiten vastaan.

Myönteinen suhtautuminen elämään, valoisa luonne ja usko Jumalaan auttoivat äitiä jaksamaan vaikeinakin aikoina.

Äitimme arkun äärellä me viisi lasta hiljennyimme. Ei lausuttu sanoja.

Tunteet olivat meidän itsekunkin sisimmässä — kiitos ja kaipaus.

Omaisten ja lähiystävien lisäksi äitiä oli saattamassa hoitajia Himminkodosta. Laskiessaan kukkia arkulle he lauloivat ”mun kanteleeni kauniimmin taivaassa kerran soi. . .” He olivat vuosien ajan pitäneet äidistä hyvää huolta.

Saatoimme äidin Lempäälän kirkkomaahan hautaan, mihin veimme isän jo vuonna 1951, äidille rakkaan virren sanoin:

”Sun haltuus, rakas Isäni, mä aina annan itseni.

Mun sieluni ja ruumiini sä Herra, ota suojaasi.”

Arkkua hautaan laskettaessa katsoin aurinkoista taivasta. Minulle äiti, eikä isä, ole alhaalla maassa vaan ylhäällä valossa ja kirkkaudessa.

Äitiä muistaen

Hanna

Sopenmäeltä Keskikylän puolelle

Viime pakinassa mainitsin jo Ryypön talosta. Suku muutti Valkjärven puolelta viime vuosisadan vaihtuessa.

Tila oli entinen sotilasvirkatalo, eikä koskaan kuulunut Petäjärven hovin alaisuuteen. Tilan maapinta-alat olivat kylän suurimpia ja peltokuviot tavallista tasoa paremmat sekä maan laatu hyvää.

Ohikulkevan kansakoulupojan mieleen piirtyi puistomaisen koivikon keskellä useita asuinhuoneita sisältänyt pitkänomainen asuinrakennus, jota ympäröi pystyrimoitettu koristeaita. Karjakartano oli pihapuiston takana lähes näkymättömissä.

Asuinrakennuksen ulkoseinässä oli vaakasuora keilalautavuori, joka oli vaalealla maalilla maalattu.

Kylätien toisella puolella oli melko uusi riihirakennus ja siinä hevoskiertoinen puimakone, ennen kuin sähkövoima saatiin 1928.

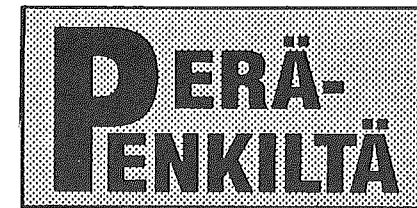
Ryypön talo oli kylän henkisen toiminnan keskuspaikka, viimeksi marittayhdistys oli näkyvimmin esillä.

Ryypön tilaan rajoittui entiset Paukun suvun maat, joita viimeksi viljeli Aaro Luukko.

Seuraavina oli Heikkosen talon viljelykset. Veljeksille ei maatyöt mais-
tuneet, vaan he elättivät itsensä käsityöläisinä ja tilan maat olivat vävy-
mies Tuokon omistuksessa ja hänen kuoltuaan perikunta lohkoi tilan niin pieniin sarkoihin, että nykyaikainen traktori ei olisi omalla saralla ympäri päässyt. Kaikki Tuokot muuttivat pois paikkakunnalta hyvin monenlaisiin virkoihin ja tienesteihin.

Kun asematien varteen rakennettiin uusi koulurakennus niin tonttiin tarvittiin monen Tuokon tilan maa-
ta, mutta onneksi saatiin tontti kootua.

Heikkosen veljeksistä vain Jurkka

oli rakentanut itselleen näille kotitilansa maille asunnon, jonka kumminkin 1920-luvun alussa ostivat Juho Sääksjärven perilliset ja asuivat siinä talvisotaan saakka.

Naapuritalo ”Junala” käsitykseni mukaan on alkuaan aivan samaa Heikkosen tilaa. Tällä tilalla oli myös Kopperoinen isäntänä. Tuliko sitten herastuomari Lamppu puusniekaksi vai vävyksi taloon, minulla ei ole varmuutta.

Viimeksi Vilhelm ja Emil Lamppu asuivat tilalla, josta yksi osuus asematien varresta oli Juho Söderin ostama ja asui myös omassa talossaan. Silvestin talo oli vanhaa petäjärveläistä sukua. Valkjärveltä tuli Tahvo Lius ja asettui tien toiselle puolelle asumaan.

Pien-Karja-Jussin vaimo oli tullut Valkjärveltä, mutta mistä oli itse aviomies kylään asettunut, sitä en osaa sanoa.

Kallosen suku asui kaksi seuraavaa taloa. Talon väen syntyperää en osaa tarkoin selvittää, sillä taloa sanottiin myös Kuupoksi — Kuuppo lie ollut puusniekka, mutta tarkempi sukuselvitys on minulle tuntematon.

Kallosen talo oli hyvinvoipa, sillä isännän ja emännän yhteispaino lähenteli 230 kiloa?!

Seuraava pakina kertoo lähinnä kylän toisesta päästä ja tuleamme sieltä eri aiheista kertoen Kyläaholle takaisin. Sukuni siirtyi Vuoksenrannan Ventelästä juuri tähän kyläahon maisemaan 1700-luvun alkuvuosina.

Viljo Purontaa

Muistoja talvi- ja jatkosodasta

80 petäjärveläistä miestä lähti sotaan, osa heistä vapaaehtoisia. Heistä kaatui sodassa 17 miestä. Reserviläisiä haavoittui 18 miestä. Yksi kantapähän, yksi käsivarren hauislihakseeseen, kaksi jalkaan, yksi käteen, yksi keuhkoon, kaksi reserviläistä päähän.

Yhden reserviläisen yllätti venäläisen maataistelukone aukeella. Tehdessään matalasyöksyjä kohti lentokoneen aikaansaama ilmanpaine tunkeutui miehen päähän. Sillä seurauksella, että hän menetti järkensä ja joutui loppuelämänsä ajaksi laitoshoidtoon.

Kahden kaatuneen petäjärveläisen aviovaimot jäivät sotaesikiksi. Sotatorpoja jäi myös.

Yksi miehistä jäi yövartiopaikalla takaapäin tulleen suuren venäläisen partion vangiksi ja joutui Neuvostoliittoon. Häntä ei palautettu vankienvaihdoissa. Hänen hautakumpunsa on jossakin laajan Venäjän valtakunnan alueella.

Monen petäjärveläisen reserviläisen terveys heikkeni sodassa. Kohta sodan jälkeen heidän elämänlankansa katkesi eivätkä he jaksaneet elää, vaan sota lyhensi rasisitustensa kautta heidän elämänsä. Muistoissa

Viljami Virolainen

SUVANNON SEUTU

Suvannon ympäristön
kotiseutulehti,
ilmestyy 1992 8 kertaa vuodessa

Seuraava Suvannon Seutu ilmestyy joulunaluspäivinä

Lehteen tarkoitettu aineisto toimitukseen VIIMEISTÄÄN 24. 11. -93.

— KIRJOITTAMISIIN!

Miila täti

Nuoruusmuistoja Sakkolan Riiskasta

Tämän jutun juuret johtavat Suvannon Seudun joulunumeroon v. 1979. Siinä serkkuni V. K. (Vilho Kiiski) kertoi synnyinkyläni Riiskan ihmisistä. Niin tuttuja ihmisiä — tuttuja asioita. Muistot toivat tuon kylän elävästi mieleen ja ajatukset alkoivat kehiä esiin menneitä. Tajuntaani ujuivat muistot kylän keskustassa eläneestä vanhasta, arvokkaasta naishahmosta: siinä hän oli Miila-täti.

Miila-täti, jolla nimellä hänet tunnettiin kyläläisten keskuudessa, oli iso-isäni veljen Martti Kuparisen vaimo. Tarkemmin sanoen Emilia Kuparinen os. Juvonen. Hänen isänsä lie nee ollut Riiskan hovin palveluksessa työnjohtajana (tai mikä tuo virkanimitys lie nee ollutkaan.) Mieheensä Martti kuoli kurkkusyöpään. Heidän ainoa lapsensa kuoli synnytyksessä. Heidän parhaat vuotensa ajoittuivat vuosisadan vaihteen tienoilille.

Maanviljelyn lisäksi heillä oli kauppa Riiskan kylässä. Se sijaitti Tenkasen talon ja Osuuskaupan välillä. Miila hoiti kauppaa vielä jonkin aikaa Martin kuoleman jälkeen, mutta sitten ikä ja terveys vaativat luopumaan. Hänellä oli palvelijana Anni Inkinen Metsäpirtistä. Anni oli Miilan sisarpuolen Maria Inkisen tytär. Miilalla oli Robert niminen veli, joka asui Suvannon toisella puolella. Robert kävi kylässä hyvin harvoin.

Anni Inkinen sanoi itsensä irti ja lähti Käkisalmeen paremman ansion toivossa. Katri Riikonen, enoni Juho Riikosen vaimo, kehoitti tuolloin Miilaa kysymään minua, Aune Kuparista, aputytöksi. Katri-täti oli entinen opettaja ja asui Haparaisissa.

Olin tuolloin neljäntoista ja elettiin 20-luvun loppupuolta. Silloin oli talvi ja lähdin reppuselässä hiihtämään pellon poikki myllysilalle ja

siitä Miila-tädin kellanruskeaan taloon. Se oli Vihtovaan lähtevän tien vierellä.

Näin olin lähtenyt maailmalle onneani etsimään. Pelkäsin jotenkin emäntääni ja yritin kaikkeni selvittää seni minulle tulevista töistä: rikas kauppiaan leski ja vähän vihaisen näköinen, oli aika vaativa emäntä.

Elämä sujui verkkaisesti uomasaan: Puurikki lehmä, iso musta-valkoinen sarvipää, kaksi kanaa ja tietenkin possu, olivat hoidettaviani. Vieraita kävi harvaksen. Saksasen Amalia oli vakituinen vieras. Veli Robert vieraili harvoin. Joskus poikkesi joku tarpeeseen joutunut talollinen pyytämään rahaa lainaksi. Rahat annettuaan merkitsi Miila-täti summan almanakan reunaan. Ei siinä muita papereita tehty. Skytän Feeliks toi hevosella koivuhalkoja pihaan. Niistä sahasin ja pilkoin kirveellä puita uunin ja hellan lämmittämistä varten. Uuniin piti laittaa aina lukuhalot. Uunin päällä oli ”juska”-savupelti. Tuoho aikaan ei savupeltejä ollut monissakaan taloissa. Se oli valurautainen laatta, jolla hormi avattiin ja suljettiin.

Sunnuntaisin Miilatäti soitti virren urkuharmoonilla ja sitten minun piti lukea saarna isosta Postillasta. Saarna oli Erik Bergströmin kirjoittama. Usein kävi niin, että ”seurakunta” nukahti kesken lukemisen ja kellahti sänkyyn monen tyynyn varaan. Lopetin lukemisen ja aloin katsella ikkunasta maantiellä kulkijoita. Harvaksen siitä joku tuttu hahmo tallusteli ohitse.

Aamulla piti herätä aikaisin lypsämään. Nukuin herkästi ja kuulin kun Vihtovaan vievän tien portin lukko rasahti: aurinko oli juuri noussut ja katsoessani ikkunasta näin jonkun aikaisen kalaan menijän kulkevan kohti Suvannon rantaa kori kyynär-

mutkassaan. Monesti tunnistin kuljijan Leppäsen Helenaksi. Hän kallasteli ahkerasti, jopa myytäväksi asti.

Miila-täti opetti minut pesemään pyykkiä tuhkaliipeää käyttäen. Kaksinkertainen kangaspussi täytettiin koivuntuhkalla ja pussi laitettiin katilaan kiehumään. Siitä tuli kova lipeä. Pyykit kävin huuhtomassa Riiskan joessa. Joelta hain myöskin käyttöveden. Työnsin tynnyriä käsikärryissä.

Myllyssä piti käydä myöskin. Puolisäkillistä jyviä kärryihin ja kohti Tenkasen myllyä. Siellä Esa auttoi jyvät tuuttiin ja edelleen jauhosäkin rattaille.

Syksyn tullen piti possu pistää pytyyn. Miila lähetti minut pyytämään isääni Aleksanteria hoitamaan homman. Isäni tullessa taloon tappovehkeineen meni Miila kamariin ja alkoi soittaa urkuharmoonia. Hän ei sietänyt kuulla ampumista eikä halunnut nähdä teurastamista. Soittoa kesti niinkauan, että sian teurastus oli suoritettu loppuun.

Sitten minut määrättiin työhön, jota en ollut ennen tehnyt. Sian suolet piti puhkaista ja puhdistaa saippuaksi keittämistä varten. Siinä joen rannalla suolia uitellessani tuli mieleeni kaikenlaista: sellaistaikin että mitä jos laitan suolet lillimään virran mukana — miksei tuo rikas ämmä osta saippuaa rahalla. Kuitenkin put-sasin suolet ja saippuaa niistä sitten keitettiin.

Kun Miila-tätiä alkoi kolottaa niin piti minun lähteä kipittämään Halosen Aunen luokse pyytämään tätä apuun. Sitten piti lämmittää sauna ja saatoin potilasta keppeineen hoitoon. Pari tuntia siinä hoidossa hyvinkin vierähti. Välillä sain komennuksen käydä Osuuskaupalta pullot limonaadia. Kauppias, Jussi Jääskelä-

nen, avasi palvelukseensa korkitkin valmiiksi. Sain siitä toruja: ”Kyllä myö vielä itsekii korkit avataa.”

Harmistuneena juoksin sisälle ja pakenin vintille, siellä oli paljon ”Kyläkirjaston kuvalehtiä”. Vieläkin on muistissani runoja joita lehdistä löysin. Tämmöinenkin: ”En voi vielä mä hallita, sitoa tunteitani, laineen lailla ne läikkyvät, vaihtuvat rinnassani.”

Vintissä oli paljon sellaisia tasapohjaisia tinattuja vateja — kehloja, niissä oli pidetty maitoa piimimässä, kuorittu sitten kerma päältä pois ja kirnuttu voiksi. Yleinen menetelmä ennen separaattoreiden tulemista. Nyt katto oli rikki ja astioita siirrettiin aina vuotavan kohdan alle. Miila-täti ei katsonut etunsa enää vaativan katon korjaamista. Mietti jo varmaan aikansa olevan vähissä, ”vii-

meiset aidakset tulessa”, niinkuin tavattiin sanoa.

Kerran Miila-täti innostui näyttämään minulle korujaan. Oli leveä hopeainen sormus ja siinä oli sydämen kuva. Kyllä minun mieleni teki sitä. Näin vanhana kun asiaa muistelen, niin tulee mieleen, että miksi täti ei voinut sitä minulle luovuttaa, olinhan minä kuitenkin hänen miehensä sukua.

Kammoksuin Vihtovan tien varressa olevaa heinälattoa. Sen kurkihiirsien päällä oli hohtavan valkoiset kirstun laudat. Olivat odottaneet jo vuosia, mutta ei niistä kukaan arkua rakentanut.

Miila-täti testamenttasi omaisuutensa jonkin uskonnollisen yhdistyksen edustajille tai yhteisölle.

Tuolloin olin jo Suvannon toisella puolella, Katritädin koulussa. Miila-

täti sai paikkansa Purpuan hiekassa. Arvokkaan oloinen herra ilmestyi Kekkilään Riikosen Katrin luo, joka oli Miilan ystävä ja uskottu. Hän hoiti myös Miila-tädin perintöä. Puhuvat huutokaupasta ja muista sellaisista ikävistä asioista. Lähtiessä autoin herralle turkin päälle. Ei edes kiitoksia sanonut.

Minua harmittivat vanhat arvokkaat esineet Miila-tädin varastoissa. Ne katosivat kuin tuhka tuuleen.

Sinne jonnekin se hopeainen sormuskin. Tietooni tuli, että urkuharmooni meni huutokaupassa Sakkolan uuteen ja kauniiseen vanhainkotiin. Siellä siitä oli iloa aina talvisodan alkamiseen asti.

Näin muisteli

**Aune Ahtiainen (Aleksanterin tytär)
o.s. Kuparinen**

Kauneimmat muodot

Tuomaan Matti oli ahkera käymään elokuvissa. Hyväksi onneksi hän asui lähellä Kiviniemen kasarmia, missä elokuvia näytettiin.

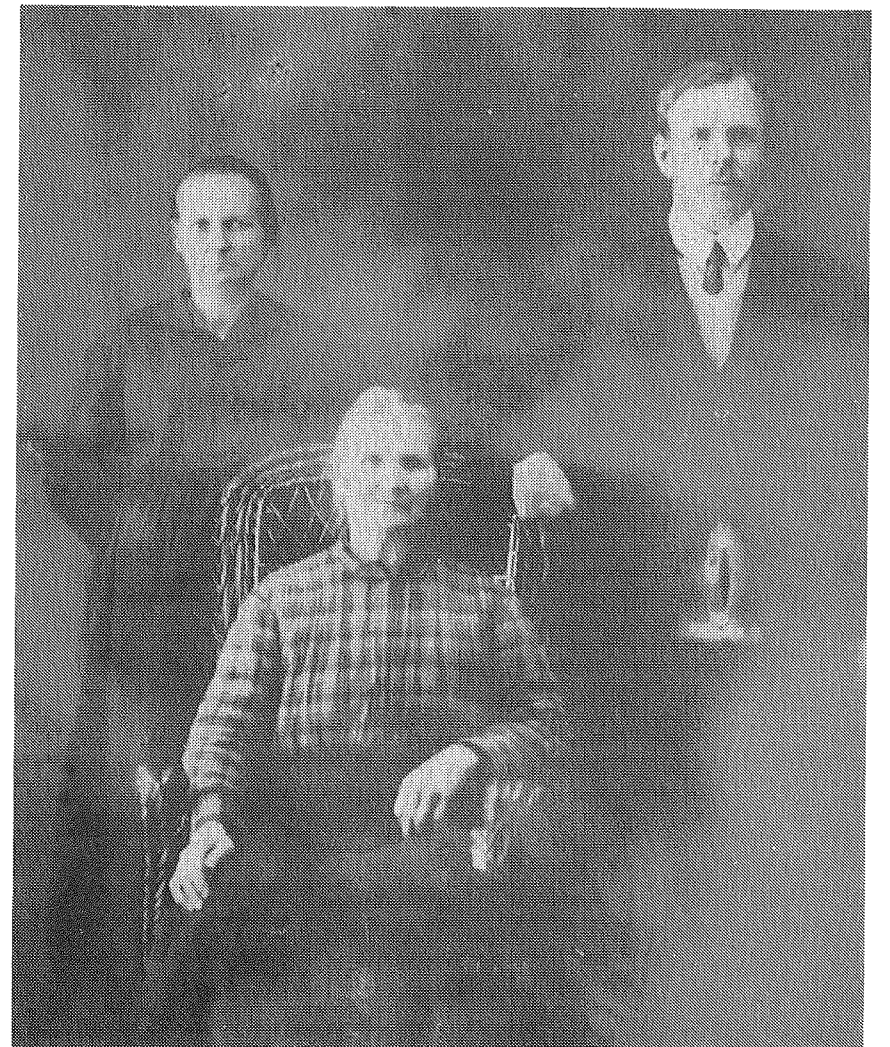
Matti tuli elokuvista kotiin mieli muissa maailmoissa. Herätti vaimonsa ja torui: — Sie et lähtent! Jatko kirjakielellä, unelmoiden onnessaan: — Siellä oli nainen kauneimmassa muodossaan. Ei enkelikään voi laulaa kauniimmin kuin hän lauloi.

— Mie sylen siu naisilleis. Käy makkaamaa! oli vaimon vastaus kuultuun kuvaelmaan.

(Tuomaan Matti, oikeasti Matti Hännikäinen, asui alunperin Luprassa, mutta muutti sieltä perheineen Viiksanlahteen. Hän oli naimisissa Ida Vuotilaisen kanssa.)

Hanna Kitunen

Matti Hännikäinen ja vaimo Ida, istumassa Matin anoppi Eeva, ”Ieva”.

Sakkolan Jäntevä 80 vuotta — toiminta jatkuu

Sakkolan Jäntevän 80-vuotisjuhlakokouksen osanottajat.

Martti Karosen jatkamaan Jäntevän puheenjohtajana. Samoin seuran sihteerinä jatkaa Onni Jääskeläinen, Onni hoitaa myös rahastoa ja pitää huolta rahavarojen kartuttamisesta. Jäntevän johtokuntaan valittiin seuraavat: Jaakko Valkonen Vesilahdesta, Lauri Lamppu Valkeakoskelta, Erkki Lopenen Pirkkalasta, Eino Karonen Tampereelta, ja Sylvi Haveri Pirkkalasta.

Riveistämme poistuneiden johtokunnan jäsenten Arvi Tiinuksen ja Yrjö Nuoran muistoa kokous kunioitti hetken hiljaisuudella. Heidän tilalleen kokous valitsi johtokuntaan nykyistä suuntaa noudattaen kaksi tyttöä. Valituiksi tulivat siskokset Pirjo Lindel ja Sinikka Laitinen.

Martti Karonen

★★★★★★★★★★★★★★★★

Muistoja joulusta, uudesta vuodesta?

Kirjoita Suvannon
Seutuun 24. 11. 93
mennessä!

Toimituksen osoite
Rautasemantie 375
37550 MOISIO

Voimistelu ja urheiluseura Sakkolan Jäntevä piti perustamisensa 80-vuotisjuhlakokouksen Pirkkalassa. Kokoukseen osallistui edustajia ja entisiä suururheilijoita eri kylistä, mm. Kauko Virolainen Petäjärveltä, Lauri Lamppu Ojanimestä, Väinö Viskari Purpuasta. Väinö oli ennen sotia mm. seuran puheenjohtajana, sekä hoiteli myös sihteerin tehtäviä. Lisäksi kokoukseen osallistui kirkonkylän kyläosastosta Jäntevän jäseniä.

Kokouksen avasi seuran puheenjohtaja Martti Karonen, toivottaen mukanaolijat tervetulleeksi tähän juhlakokoukseen, samalla hänet valittiin kokouksen puheenjohtajaksi. Sihteeriksi valitsi kokous seuran sihteerin Onni Jääskeläisen. Kokouksesta oli ilmoitettu sanomalehti Karjalassa, sekä lukuisilla puhelinsoitoilla ”korvasta korvaan”, joten kokous katsottiin laillisesti kokoonkutsutuksi

ja päätösvaltaiseksi. Pöytäkirjan tarkastajiksi valittiin Väinö Viskari ja Heikki Naskali Lempäälästä.

Rahastonhoitaja Onni Jääskeläinen teki selkoa Jäntevän tileistä ja rahavaroista ja sanoi luovuttavansa seuran rahat ja varat 250,— viimeistä penniä myöten Sakkolan Sotainvalideille osaston 50-vuotisjuhlassa Tampereella v. 1992. Kokous hyväksyi Onnin tekemän selityksen, sekä hyväksyi lahjoituksen ja myönsi tili-vollisille vastuuvapauden.

Työjärjestyksen 10:nnessä kohdassa toivottiin kannanottoja urheiluseuran tulevasta toiminnasta tai lopettamisesta. Kokous päätti yksimielisesti jatkaa kunniakkaan seuran toimintaa ja toivoi, että ainakin yleisiä kokouksia pidettäisiin joka toinen vuosi.

Koska kokous päätti seuran toiminnan jatkamisesta, valitsi kokous

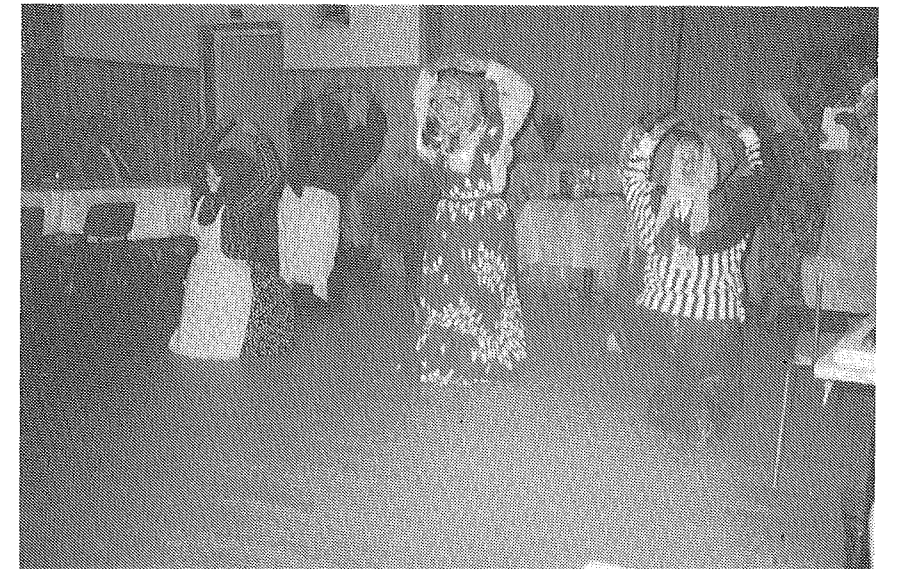
Sakkolan Kk:n Nuorisoseuralla perheiltamat Pirkkalassa

Viisikymmentä vuotta sitten Sakkolan Kk:n Nuorisoseura toimi vielä Kotikonnuilla Sakkolassa. Aikaisemmin seuran toimipaikkana ollut Valistustalo oli sodan aikana pyhitetty kirkonmenoja varten, koska vihollinen oli polttanut kirkon perääntyessään v. 1941.

Harjoituspaikkana sodanaikana nuorisoseura piti useimmiten Tuomas Jääskeläisen taloa, joka oli aivan Valistustalon naapurissa. Juhla- tai muuta iltamatoimintaa varten seura sai käyttää kunnalliskodin ruokasalin avaria tiloja.

Nykyisen Nuorisoseuran johtokunta, jonka esimiehenä on Risto Jääskeläinen, päätti kutsua seuran jäsenet perheiltamiin Pirkan-Pirtille. Iltamat järjestettiin ”Muistojen iltamiksi”, joten ohjelmakin oli suunniteltu sen mukaiseksi. Sodan aikana v. 1943 kk:n Nuorisoseuralla oli runsaasti toimintaa, ohjelmaan kuului tietysti näytelmä. Runonlausunta ja laulu olivat seurassa hyvin vahva laji. Lisäksi seuralla oli toiminnassa voimisteluryhmä nimeltä ”Notkeus”, sekä kansantanhuryhmä pelimanneineen. Seura esiintyi viihdytyskiertueella vaihtelevalla ohjelmalla Itäkannaksen pitäjissä mm. Räisälässä, Sairalassa, Antreassa, Vuoksenrannassa, Hiitolassa, Lumivaarassa, Kurkijoella ja Pyhäjärvellä.

Pirkkalassa salintäyteisen yleisön toivotti tervetulleeksi seuran sihteerin Aino Pokkinen. Aino juonsi illan, ohjasi voimistelunäytöksen, sekä laulut. Säestäjinä olivat Antti Koirasen johtama viuluryhmä. Avaussanojen jälkeen Aino antoi puheenvuoron Sakkolan Jäntevän edustajalle. Sakkolan Jäntevä oli parhaillaan pitämässä 80-vuotisjuhlakokousta Pir-

Oomme tulleet antamahan voimistelunäytöksen, pyrkimys on meillä tulla kauniiksi jällehen. Nimeltään ”Notkeus” on tää yhdistys, yhdistykseen kuuluu kaikki kylän emännät. Voimistelutaitomme on vielä alkuvaiheessa, siksi voi se myöskin antaa moittimisen aihetta. Anteeksi pyydämme, jos kaikki hyvin mene ei, kumminkin parastamme koittaa tahdomme.

kan-Pirtin vinttikamarissa. Pirtti oli täytynyt iltamavieraista, heistä monet Sakkolan Jäntevän entisiä jäseniä. Heille ilmoitettiin että juhlakokous on päättänyt jatkaa kunniakkaan urheiluseuran toimintaa. Koko perheiltamayleisö toivotti Jäntevälle

onnea ja kohotti mehumaljan juhlan kunniaksi.

Iltamat jatkuivat yhteislauluilla, voimisteluesityksellä ja lopuksi tanssittiin Jokke Virtasen tanssimusiikin tahdissa.

Martti Karonen

★★★★★★★★★★★★★★★★

Rakkaus kuuluu kaikille

*Nuoret ne luulee,
että he osaa vain rakastaa.
Mutta lieköhän se totta
sitä usko en ollenkaan.*

*Sillä vanhankin sydän sykkii
ja kummasti pompottaa.
Ja vanhakin ystävää kaipaa,
jolle huolens voi kertoa.*

*Kun sitten sä ystävän löydät,
joka sinua rakastaa.*

*Niin mitäpä ihminen muuta
vois toivoa parempaa.*

*Hänen kanssa on turvaise olla
ja tietä taivaltaa.
Ja jos vastoinkäymiset kohtaa
hän sinua lohduttaa.*

*Hymy hersyvä hellä ja lämmin
onnen aikaseks' saa.
Ja varmaan kanssasi silloin
voi riemuita taivas ja maa.*

*Ei onnea muualta löydä,
kun sisältä ihmisen,
jossa sydän toiselle sykkii
onnesta pomppoillen.*

Esko Torsti

Kaksi käskyä

Olen minä. Se riittää. Koko maailmassa ei ole muita samanlaisia. En ole huono, en hyvä. Olen erilainen. Kaikki ihmiset ovat erilaisia.

Olen ihminen. Siinä on minun arvoni. Sitä ei voi mitata rahassa. Se ei ole myytävänä. Se ei riipu tekemäni työn määrästä tai laadusta. Se ei riipu siitä kuinka monta kirjaa olen lukenut. Se ei ole saavutettu oppiarvo. Siinä on minun veljeyteni toisten ihmisten kanssa.

Rakastan, tunnen ja unelmoin. Se on kaikki minua. Jotkut puolet minussa hämmentävät itseäni ja muita. Kuitenkin minun on kohdattava ne. On etsittävä vastauksia mieltä askar-

ruttaviin kysymyksiin. Minun on ystävystyttävä itseni kanssa. On asioita jotka tiedän ja toisia joita en tiedä. Jälkeenpäin näen asiat erilaisina, olen muuttunut. Ja taas olen oikeassa. Jos olen. Hyväksyn itseni. Hyväksyn toiset ihmiset. Itsensä rakastaminen ja itserakkaus ovat eri asioita. Ainakin eri puolia samasta kuvasta. Kun rakastan toista ihmistä, en halua ottaa häneltä mitään pois. En mitään itselleni.

On kaksi tapaa katsella kukan kauneutta: ihailla sitä polun varrella ja antaa sen elää, tai taittaa kukka ja panna se maljakkoon.

On kaksi tapaa elää: tutustua itseensä, omaan minään, sen kaikilta puolilta tai kieltää kokonaisuus ja kysyä muilta, mitä puolia minussa on ja mitä minussa saa olla. Jälkimmäinen tapa taittaa oman elämäni kukan ja panee sen maljakkoon toisten katseltavaksi, edellinen tapa jättää mah-

dollisuuden kasvulle. Se jättää juuret.

Olen ainoa ihminen maailmassa, joka voin elää juuri tämän minun oman elämäni. Ei ole ketään muuta, jonka elämää voisin elää. Minä en elä yksin, vaan yhdessä kaikkien niiden kanssa, jotka ovat kutsutut elämään omaa elämäänsä. Sinun ja Hänen kanssaan. Rakastan ja kunnioitan jokaista elämää, vaikka se joskus olisikin vaikeaa. Meillä kaikilla ihmisillä on mahdollisuus elää yhdessä. Nasaretin Opettaja sanoi: "Rakasta lähimmäistäsi niinkuin itseäsi", siinä lauseessa hän sanoi kaksi käskyä, joista ensimmäinen on: rakasta itseäsi ja toinen; rakasta lähimmäistäsi.

Minun pitää ystävystyä itseni kanssa, jotta voisin rakastaa lähimmäistäni.

Tämä ei ole saarna.

Tämä on osa minua, jotta voisin rakastaa Sinua.

Topi Aava

Kansakoulussa 1938

Kirkonkylän kansakoululaisia 5- ja 6-luokka vuonna 1938. Opettaja Selma Kankkunen seisomassa vasemmalla, vieressä Sirkka Rauvala.

Oi muistatko vielä sen virren...

Sitä ystävyyttä meiltä ei kukaan voi viedä? Näin sanoi minulle eräs hyvä ystävä. Se ystävyyshän jäi meille muistoksi jo 1930—45 vuosilta. Lau-lussakin laulamme; kurja karjalamme, Suomen surut soittelee. Ei maaseudulla, sen paremmin kuin liikekeskuksissakaan silloin eletty sellaista kulutusjuhlaa kuin nykyisin, vaikkakin juuri nyt olemme vähän taantumassa.

Mutta henkisesti elämämme oli varmasti yhtä rikasta kuin se on tänäkin päivänä.

Muistan lapsuuden leikkikaverini, Kalevin, Auliksen, Alpon ym. Mutta vaikka leikkikalunamme olikin hiekkakuopalla vain rautainen auto, minä olin saanut sen Lauri serkulta-ni, joku vanha niittokoneen laatikko. Oli se niin arvokas että yötkin pidin sen sänkyni alla. Ei se materiaali mitä nyt on lapsilla välttämättä tuo onnea, vaan se kaveruus.

Kyllä se kaveruus, luottamus olisi vieläkin muistettava miten tärkeä asia se on.

On kuin itsestään selvää, että kun se todellinen lapsuudenystävä tulee vastaan vaikkakin nyt 50 vuoden jälkeen, on kuin veli tai sisko olisi löytynyt. Ei sinun tarvitse mitään selittää eikä vakuutella minulle, minähän luotan sinuun täydellisesti, on tosi ihanaa tavata sinuakin vielä.

Tätäkin luottamusta pitää arvostaa, sen pettäminen koskee kuitenkin lopuksi vain sinua itseäsi? Älä siis kadehdi, kyllä ystävät toisiaan tarvitsevat.

Haluan myös mainita serkkuni hautajaiset Orivedellä. Oli liikuttavaa kuunnella kun Sylvian lapset ja lastenlapset olivat arkun äärellä, alkoi urut soittaa tuota minullekin rakastaa virttä; Oi muistatko vielä sen virren jota lapsena laulettiin...

Terv. Arvo Meskanen

Miehen sana

Tuomaan Matti oli Luprassa pelollaan kyntämässä ja Pentti-poika paapersi perässä.

Pentille oli pienen elämänsä aikana sattunut monia kolauksia. Hän oli potennut lapsihalvausta, pudonnut kaivoon ja muiden pienempienkin pahojen takia hänen puhumaan oppimisensa oli muita jäljessä. Puhekyky oli hidastunut eikä Pentti saanut

sanoja sanottua.

Kyntöpellolla kuitenkin yht'äkkiä yllättäen Pentti avasikin sanaisen arkkunsa. Siitä riemastuneena isä-Matti lähti niiltä jalansijoiltaan ilmoittamaan ilosanomaa emännälleen: — Ida, nyt Penttil muna päiväs! Mieshä hänest tulloo. Pentti sanoi mato!

Hanna Kitunen

SAKKOLAN KIRKONKYLÄN NUORISOSEURA R.Y:N SYYSKOKOUS

pidetään Tampereella UKK-instituutissa
lauantaina 28. 11. 1993 klo 11.30.

Esillä sääntöjen määräämät asiat.

Tervetuloa!

JOHTOKUNTA

SAKKOLAN KIRKONKYLÄN NUORISOSEURAN JA SAKKOLAN SOTAINVALIDI- JA VETERAANI- KERHON YHTEISTÄ

PIKKUJOULUJUHLAA

vietetään Tampereella UKK-instituutissa
lauantaina 28. 11. 1993.

Tilaisuus aloitetaan klo 13 pikkujoululounaalla, joka tarjotaan sopuhintaan. Lounaan jälkeen jatketaan rattoisaa yhdessäoloa joululauluineen, ohjelmineen ja joulupukkeineen, joten kaikenikäisille löytyy sopivaa ohjelmaa. Tervetuloa!

Sakkolan kk Nuorisoseura

Sakkolan Sotainvalidi-
ja Veteraanikerho

Nimipäiväperinnettä Virkki-Käsityömusseossa

”Tiedätkös sinä Tyyne, mikä päivä tänään on?”

Jo kaksikymmentä vuotta on Virkki-Käsityömusseon perinnetapahtumiin kuuluneet Tyynen päivät ja Kiviniemen markkinat, jotka edustavat Sakkolan perinteitä. Tänä vuonna viikonloppuun sijoittuvaa tapahtumaa saatiinkin viettää oikeana Tyynen päivänä 18. 9. Aamupäivällä museolla oli myyjäiset. Markkinatunnelmaa luomassa oli Suleima, joka ennusti kädestä ja korteista sekä välillä loihti haitarillaan menneitten aikojen kaihoisia tunnelmia. Itse Väinö Purje oli keittänyt maukkaan syyskeiton, jota tarjoili kävijöille. Myyntipöydällä oli karjalanpiiraat ja Viipurin rinkelit odottamassa ostajia.

Iltapäivällä nimipäivävieraat koontuivat kuuntelemaan esitelmää, jonka piti Töölö-seuran pj. Anja Lehtinen. Aluksi laulettiin kuitenkin nimipäivälaulu:

Tiedätkös sinä Tyyne, /
mikä päivä tänään on
Se on sinun nimipäiväs /
se pidä pyhänäs

Kun pappi sulle antoi /
tuon nimen kalliin
ja kummitätis kanto /
sun Herran etehen.

Anja Lehtinen kertoi miten nimipäiväperinteen mutkikas tie lähti hyvin kaukaa aina Herodeksesta ja Egyptin faaraoista. Eräs juonne vie pyhimysten päiviin. ”Jokaisella kristityllä oli oma suojelepyhimyksensä, jonka päivää vietettiin käymällä messussa, sytyttämällä kynttilä pyhimyksen kuvan edessä ja pudottamalla raha lippaaseen. Heti aamutuihin juotiin malja suojelepyhimyksen kunniaksi.

Useat vanhat pyhimysten nimet ovat säilyneet almanakassa ja me vietämme nimipäiviä. Emme kuiten-

kaan suojeleijamme vaan itseämme. Otamme vastaan kukkia ja onnentoivotuksia — tarjoamme kahvia, seurustelemme.

Tällainen kohteen vaihdos on mielenkiintoinen kulttuurihistoriassamme. Osaksi se selittyy uskonpuhdistuksesta, jossa pyhimykset hylättiin, mutta nimet jätettiin käyttöön ja merkkipäivät kalenteriin. Oma-aloitteisesti kansa tai papisto tuskin olisivat uskaltaneet näin menetellä, mutta esikuva tuli ylempää. Ruotsi-Suomi hallitsijasuvut ottivat saksalais-tanskalaiseen tapaan ensiksi itselleen pyhimyksen aseman — alkoivat viettää nimipäiviä.” Anja Lehtinen toi esille, että nimi on ihmiselle tärkeä symboli, joka ilmentää persoonallisuutta. Jos lapsella on nimi, jota ei löydy almanakasta häneltä puuttuu sosiaalisesti merkittävä motiivi itsestehostukseen ja vastavuoroisuuden oppimiseen.

Tyynenpäivillä asiaan kuului, että nimipäiväsankari Tyyne-Kerttu Virkki esitteli ihmisenikäistä elämäntyönäyttelyään, joka täyttää museon kaksi kerrosta.

— Olen syntynyt Sakkolassa, Karjalan Kannaksella. Koulumatkaa oli linja-autolla Sakkolasta, Haidermaan asemalta Käkisalmeen noin 60 kilometriä. Viipuriin matkaa kertyi 104 kilometriä. Lapsuuttani ja nuoruuttani Sakkolassa esittelen kartan ja valokuvien avulla. Valokuvat otin matkaani lähtiessäni Koivistolta, missä oli aloittanut opetustyön kudonnan opettajana, kertoi Tyyne-Kerttu Virkki.

— Elämäntyöni näyttelyssä haluan esittää toimintaani päätoimittajana Omin Käsien -lehdessä (1944—70). Tuolloin tein monia ulkomaanmatkoja omalla kustannuksellani saadakseni uusia vaikutteita omalta alalta-

ni ja välittääkseni kansainvälisiä näkemyksiä lukijakunnalle, hän jatkoi.

— Elämäntyöni näyttely koostuu seuraavista vaiheista:

1. Opetustyö Karjalassa, Eestissä ja Aunuksessa (1941—44).

2. Omin Käsien -lehden kutsuttuna päätoimittajana (1944—70). Lehti oli tarkoitettu esittelemään suomalaista käsityötä parhaimmillaan sekä näyttelyjä, avustajinaan alan nimekkäitä taiteilijoita.

3. Vokki Oy perustettiin vuonna 1947. Toiminta Vokki Oy:n malli- ja sisustussuunnittelijana toiminnan lopettamiseen saakka 1990.

Kaikki esille asetetut kankaat ovat taitavien kutojien valmistamia — pukukankaat, verho- ja huonekalukankaat, matot ja sisustustekstiilit.

4. Virkki-Käsityömusseon aineiston arvokkain osa koostuu Aunuksen perinteisistä käsitöistä mm. käsipaikat, revinnäiset ym. sekä Eestistä, Meksikosta ja Kyprokselta. Kokoelma käsittää noin 1800 näytettä.

Karjalan Kannaksen ajalta ei ole näytteitä, niiden jäätyä luovutetulle alueelle.

Käsityömusseo perustettiin 1977. Vuonna 1978 perustettu Tyyne-Kerttu Virkki Säätiö on julkaissut vuosikirjoja ITSE TUON SANOIKSI VIRKKI I, II, III, IV ja V jotka antavat kuvan perinteisistä käsitöistä ja karjalaisesta kulttuurista ja säätiön toiminnasta.

Kirjoja on myytävänä Virkki-Käsityömusseossa.

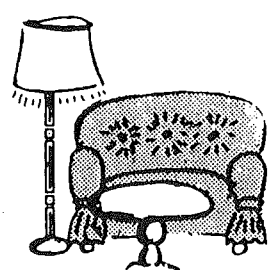
Perinteisten rinkelikahvien lisäksi ohjelmassa oli taidemaalari Lempi Hatikan liikunnallisia laululeikkejä, Pipa Andersonin huilumusiikkia ja yhteislaulua, joita Suleima, Sirkka Kalaranta, säesti osaavasti.

Sirkka Uutela

Nimipäivän viettoa Suurpappilassa 1926

Tämä vanha valokuva kertoo nimipäivän vietosta Sakkolassa, suurpappilassa, nähtävästi vuonna 1926. Tyyne-Kerttu Virkki on kirjannut valokuvan taakse mukanaolevien nimiä: vasemmalta edessä Karin Sonny, apteekkarin rouva Ester Luoma, Maija Virkki, Viktor Virkki, Petäjäjärven koulun opettaja Elli Tuohinto, ruustinna Sonny, Toini Valkonen, Anni Laamanen, myöhemmin Kurikka. Takana vasemmalta opettaja Tuohinto, Armas Sonny, opettaja Matti Valkonen, hovin toinen omistaja ja T-K Virkin kummisetä, sekä opettaja Aili Salmenvuo Petäjäjärven emäntäkoululta, kihlautuneet Yvetel Viipurista ja Paul Sonny, Tyyne Virkki, Vilho Pitkänen, Hilma Pitkänen, Mirja Virkki, Kaija Virkki, Kurt Sonny, Kyllikki Virkki. Lapset Liisa Kurikka, pikkupoika Kurikka, Liisan veli.

Verhoiluliike
AAPRO KIISKI
41490 NIEMISJÄRVI
☎ (941) 845 724
HANKASALMI

**JOUTO-
KÄYNTI
KIRVELEE,
YSKITTÄÄ
JA HAISEE.**

**KUN ET AJA,
SAMMUTA.**

Liikenneministeriö Ympäristöministeriö

Woihan Venäjä

Venäjälle tulee ihmisiä ja siltä lähtee ihmisiä. Parin viimevuoden aikana on muuttajia rekisteröity yli 600 000. Tämä on vain osa totuutta. Kaikkiaan muuttaneita lienee 1,5—2 miljoonaa ihmistä. Arvellaan, että lähivuosina on muuttoliikkeessä n. 5 miljoonaa kansalaista. Mikäli olot edelleen huononevat ja ongelmat pahenevat, voi muuttajien määrä olla hyvinkin 10 miljoonaa. Meidän Suomalaisten kannalta tuo muuttoliike on vähintäänkin kiinnostava: pienikin osuus tuosta virrasta meille olisi meidän mittasuhteissamme valtavan suuri määrä. Ei kuitenkaan tunnu siltä, että tähän suuntaan kohdistuisi suureksi pelättyä painetta. Toivotaan niin.

Neuvostoliitto hajosi nopeasti. Itsenäistymisjulistuksia tippuu yhä uuteen. Mureneminen siis jatkuu. Muutamassa kuukaudessa noin 25 miljoonaa venäläistä tuli uusien itsenäistyneiden maiden kansallisia vähemmistöjä. Näistä ihmisistä valtaenemmistö on tavallisia työtä tekeviä ihmisiä. Osa heistä on komentotalouden vallitessa pakolla siirretty nykyisille sijoilleen. Osa on karkotettuja ja heidän jälkeläisiään. Merkittävä osa tästä joukosta ei ole venäläisiä, vaan moniin erilaisiin kansoihin kuuluvia ihmisiä. Näiden ihmisten paluumuutto entisille kotiseuduilleen on alkamassa tai jo alkanut. Pahimmat ongelmat ovat viidessä Keski-Aasian tasavallassa. Sinne on sijoitettu yli 10 miljoonaa venäläistä, jotka siellä edustavat vierasta kieltä, vierasta uskontoa ja vierasta kulttuuria. Venäläisten on ennen pitkää vetäydyttävä näiltä alueilta kantaväestön painostuksen edessä. On siis muutettava muualle. Venäjän on myös elettävä sisäisen muuttoliikkeen vaikutuksessa. Komentotalouden vallitessa siirto- ja

työleirillä olleet asutettiin yleensä leirien lähettävälle Siperiaan ja muihin pohjoisiin alueisiin. Lisäksi väkeä houkuteltiin arktisille alueille korkeamman palkan ja suurempien luontaisien nojalla. Nyt todetaan, että näiden arktisten kaupunkien ylläpito ei enää ole taloudellisesti mahdollista. Nykyisillä maailmanmarkkinoilla ei raaka-aineita kannata hankkia napapiirin pohjoispuolelta. Ei ole varaa maksaa moninkertaisia palkkoja arktisen alueen työntekijöille. Näyttääkin siltä, että varsin mitätävää muuttoa tulee siltäkin suunnalta. Mihin sitten muuttajat lähtevät? On hyvin todennäköistä, että huomattava osa suuntaa matkansa suurkaupunkien suuntaan. Moskova on rakennettu 8 miljoonan väestöpohjaa silmälläpitäen. Siellä on jo nyt 11 miljoonaa ihmistä. Pietari on suunniteltu 5 miljoonan väestölle. Nyt Pietarin väkiluku on 6—7 miljoonaa ihmistä. Eteläinen Venäjä alkaa jo nyt olla ylikansoituksen kriisissä. Taajamien varustelutaso ei riitä. Syntyy tavattoman suuria saaste- ja jäteongelmia. Ympäristöön kohdistuva paine kasvaa kokoajan ja voi jonakin päivänä ylittää sietorajan. Ydinreaktorien huonokuntoisuus on jo todettu. Mistä sitten energiaa kun muita lähteitä ei ole käytettävissä ja tarve sen kun kasvaa. Vanhoja laitteita on käytettävä entistä kauemmin — entistä suuremmalla teholla. Tämä riski voi ulottua hyvin helposti meillemkin.

Selviääkö Venäjä?

Ei hyvältä näytä. Edellä kerrotut ja monet kertomatta jätetyt — viittaa siihen, että kriisi kehittyy näkyviin 2—3 vuoden sisällä. Selviäminen on suuri, mutta ei mahdoton tehtävä.

Rajoituksia lienee pakko asettaa matkustamisen ja muuttamisen suhteen. Poliittisten olojen vakiinnuttaminen ja luotettavuuden lisääminen, ovat avainasemassa. Kasvava rikollisuus on saatava hallintaan. Nyt suurkaupungeissa vallitsee melkoinen viidakon laki. Muuttoliikkeen suurimman paineen kokee läntinen eurooppa. Työntöä tuntuisi olevan, mutta muuttoon tarvitaan myös vetoa. Nyt ei mikään läntinen maa ole kovin halukas ottamaan suurempia muuttajamääriä maahansa. Nälänhätä tai sisällissota voisi laukaista massamuuton paineet, mutta se ei nyt näytä kovin todelliselta vaihtoehdolta. Itsekin sotapakolaisina tiedämme, että ei pakolaisen arpa ole mitenkään kadehdittava. Ymmärrämme niitä, jotka on pakkosiirretty kotiseudultaan ja haluavat nyt sinne takaisin. Meillä karjalaisilla on samanlaisia tunteja. Emme kuitenkaan ole minkään pakon edessä. Lähtö oli pakko, toivottavasti paluu on vapaaehtoinen. Ja mahdollinen.

Topi Aava

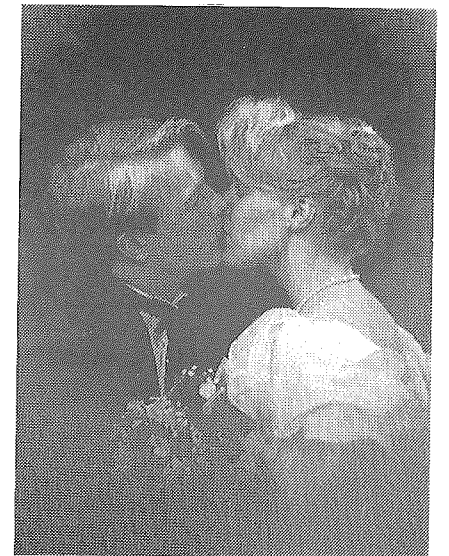
Perhejuhlia? Suruviestejä? Valmistuneita? Syntymäpäiviä?

Kirjoita tiedot
Suvannon Seudun
toimitukseen, osoite

Rautasema
37550 MOISIO
puh. iltaisin 931-748 448

Vihittyjä

Lempäälän kirkossa vihittiin 17. 7. 1993 Erja Annele Rautaneva ja Raimo Martti Waldemar Toivio. Morsiamen isän isä Lauri Rautaneva (ent. Ruuna) Sakkolan Haittimaasta.

RUNOKIRJANI

Sirpaleita elämän matkalta
MYYTÄVÄNÄ:
Osoitteesta. Suupankuja
4 d 47, 33960 PIRKKALA.
KUNNIOITTAEN:
Laina Huuska

Poikia neljässä polvessa

Neljän polven valokuva: vasemmalla Kiviniemestä lähtöisin oleva Lauri (Lasse) Kalervo Männikkö, 75-vuotispäivä oli 12. 7. 1993, sekä Markku Kalevi, Juha Kalevi ja Sami Rasmus Kalevi. Terveisiä tämän kuvan kera Vääntäisen Matille!

Vertaa, vaihda. Valitse TSOP.

Toimialueensa ainoa todellinen paikallispankki.

TSOP
TAMPEREEN SEUDUN OSUUSPANKKI

12179>KESTOT/00000001
HYNNÄ TAUNO
KURKIPOLKU
37550 MOISIO

SAKKOLAN HISTORIA

Toinen, uusittu painos Sakkolan historiaa on nyt saatavana, samoin on vielä runsas varasto kirjaa: Sakkolan kylät tuvasta tupaan. Kirjoja on saatavana: Lempäälän-Viialan Osuuspankki, Lempäälä ja Kulju (Esko Kallonen), Eero Kurikka, Huhtamo puh. (932) 64 506, Uno Pulakka, Ruovesi puh. (934) 76 021, Anneli Kuisma, Eino Koiranen ja Esteri Lopenen, Lempäälä. Punkalaitumella kirjoja myy Eino Kuisma, puh. (923) 74 346.

Postitilaukset: Elli Pulakka, Lempäälä puh. (931) 751 241. Ainoastaan Elli Pulakka lähettää postilähetyksinä.

Hinnat: Sakkolan historiaa II 70,—, Sakkolan kylät tuvasta tupaan 110,—. Postilähetyksistä lisäksi lähetyskulut. Myyntipisteitä järjestetään lisää ja niistä ilmoitetaan Suvannon Seudussa.

NYT ON TILAISUUS HANKKIA EDULLISESTI LAHJAKIRJOJA!

Kaikki sähköasiat

voimme toimittaa edullisesti

NYT SÄHKÖLÄMMITYSASENNUKSET SOPIVASTI

RAASKAN SÄHKÖLIIKE

A-RYHMÄN SÄHKÖURAKOITSIJA

VESILAHTI — PUH. (931) 739 541

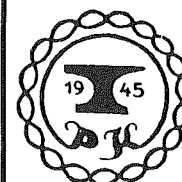
PITO-KALAASI KY

JUHLA- JA MERKKIPÄIVÄPALVELU

AILA JA KATI HEIKKILÄ puh. 433 902

VALMISTAMME JUHLANNE KOTITEKOISIN TUOTTEIN!
JÄRJESTÄMME MYÖS OHJELMAA.

— — —
AILA HEIKKILÄ Saarenkärjenk. 1 B
33300 TAMPERE puh. 433 902

PÄRSSISEN KONEPAJA

35500 KORKEAKOSKI

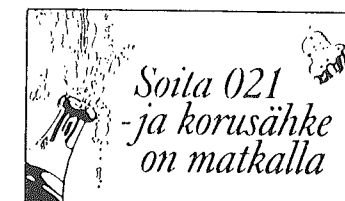
PUH. (931) 335 8204, iltaisin (931) 335 8435
Autopuh. 949 239 535

**Toimivia metalliovia, ym. rakenteita
Alumiinisia ovia ja ikkunoita**

Putkiliike P Nuora Ky

37560 KULJU

puh. 676 100

SUVANNON SEUTU

Suvannon ympäristön
kotiseutulehti,
ilmestyy 1993 8 kertaa vuodessa

Tilaushinta
70 mk vuosikerta

Ilmoitushinnat
1 mk, palsta mm

Toimituksen ja konttorin osoite
Rautasema 37550 Moisio
Puhelin (931) 3748 448 iltaisin

Postisiirtotili
TA 359 751

Pankki
TSOP
37500 Lempäälä
Tilinumero 522803-211955.

Vastaava toimittaja
Marjo Ristilä-Toikka

Toimituskunta
Esko Kallonen
Eero Koppanen
Ritva Koski
Juha Kuisma
Hannu Pauku